

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Algeriet 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Undantagstillstånd råder i Algeriet sedan 1992, vilket innebär omfattande begränsningar av de mänskliga rättigheterna, inklusive yttrande-, mötes- och föreningsfriheterna.

Företrädare för såväl säkerhets- och ordningsmakterna som för beväpnade grupper åtnjuter alltför straffrihet för våldsamheter och försvinnanden som skedde under 1990-talet.

Tortyr och annan grym, omänsklig eller annan förnedrande behandling förekommer, oftast som en del i kampen mot terrorism.

Rättssystemet är inte självständigt och brister finns trots åtgärder att reformera detta. Korruptionen är utbredd och har ökat sedan 2007.

Pressfriheten har förbättrats, men det förekommer att journalister har trakasserats och arresterats till följd av att de kritiserat regeringsföreträdare. Genom en förändring i konstitutionen har presidenten kunnat väljas om en tredje gång. De politiska institutionerna är svaga. Förenings- och mötesfriheten tillämpas selektivt. Restriktionerna av religionsfriheten har ökat under senare år, både vad gäller icke-muslimer samt muslimer som inte anses praktisera islam till fullo.

Algeriet hamnade 2010 på 84 plats på UNDP:s Human development index (att jämföra med grannländerna Libyen 53, Tunisien 81 och Marocko 114). Låga minimilöner, hög arbetslöshet också för akademiker, svår bostadsbrist och otillräcklig vattenförsörjning är de främsta problemen.

Kvinnans rättigheter är fortsatt svaga, främst gäller det familjerätten, våld och diskriminering. Fattigdom, delvis till följd av 1990-talets våldsamheter, föranleder barnarbete. Homosexuellas rättigheter kränks i stor utsträckning. De sahariska flyktingarna i lägren i Tindouf har begränsad yttrande-, förenings- och rörelsefrihet. Ansvaret för detta ligger både hos Polisario och den algeriska regeringen.

Lokala frivilligorganisationer ökar i antal men begränsas i sin verksamhet av rådande undantagstillstånd. Organisationer som arbetar med känsliga frågor som tortyr och försvinnanden upplever större hinder. Den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter verkar inte i överensstämmelse med Parisprinciperna. Regeringen har en avvisande inställning till besök från internationella organisationer inom området för mänskliga rättigheter.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Algeriet har ratificerat samtliga av FN:s åtta centrala konventioner på området för mänskliga rättigheter, men inte alla fakultativa protokoll. Sedan början av 1990-talet rapporterar Algeriet till de olika konventionskommittéerna, men ofta med långa förseningar. I de reservationer man gjort vid anslutningen till respektive konvention hänvisas oftast till konventionstextens oförenlighet med element i nationell lagstiftning med religiös koppling och familjerätt.

Algeriet är medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter, och genomgick rådets universella granskning, UPR, i april 2008. Algeriets egen rapport inför granskningen förbereddes i samråd med det civila samhället. Under granskningen lyfte Sverige, liksom många andra länder, frågorna om tortyr, samt våld mot och diskriminering av kvinnor.

Algeriet har ratificerat följande konventioner på området för mänskliga rättigheter:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Algeriet har inte undertecknat eller ratificerat det fakultativa protokollet om avskaffande av dödsstraff. Algeriet rapporterade senast 2006, över sex år för sent. Moratorium för dödsstraff infördes 1994 och gäller ännu.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR), men inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering,

Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD). Algeriet skulle ha lämnat in sin senaste rapport i mars 2007, vilket inte ännu har skett.

- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW). Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte undertecknats eller ratificerats. Algeriet rapporterade senast i juni 2006. Algeriet lyfte 2009 sina reservationer till artikel 9.2 om kvinnors lika rättigheter vad gäller deras barns nationalitet. Reservationer till fyra andra artiklar kvarstår.
- Konventionen mot tortyr, Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT). Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr har inte undertecknats eller ratificerats. Algeriet rapporterade senast till kommittén i januari 2006 med drygt sju års försening. Nästa rapport ska lämnas in senast i juni 2012.
- Konventionen om barnets rättigheter, Convention on the Rights of the Child (CRC) samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter respektive om handel med barn och barnpornografi. Algeriet rapporterade senast i juni 2009, nästan ett år före utsatt tid.
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Det tillhörande fakultativa protokollet är undertecknat men ej ratificerat.
- Konventionen mot påtvingade försvinnanden, Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances, har undertecknats men inte ratificerats.
- Flyktingkonventionen, Convention Relating to the Status of Refugees, samt det tillhörande protokollet från 1966.
- Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, International Criminal Court (ICC), undertecknades 2000 men har inte ratificerats.
- Den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, The African Charter on Humans and Peoples' rights.

Algeriet har inte givit någon stående inbjudan till FN:s specialrapportörer och representanter. Specialrapportören om religionsfrihet besökte Algeriet 2002, och specialrapportören om våld mot kvinnor gjorde sitt andra besök i november 2010. Den algeriska regeringen bjöd under 2010 in sju specialrapportörer, dock inte de som rör känsliga frågor som tortyr och påtvingade försvinnanden. Datum för besök är under förhandling men på grund av begränsad budget kommer inte alla besök att kunna genomföras direkt.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Under 1990-talet härskade förhållanden i Algeriet som liknade inbördeskrig, och mellan 150 000 och 200 000 människor miste livet. Undantagstillstånd råder sedan 1992 (permanentat 1993). Situationen är sedan början av 2000 under kontroll men terrorvåld – och därmed terroristbekämpning – pågår fortsatt. Amnesty International befarar att misstänkta terrorister godtyckligt avrättats under sammandrabbningar med polis och säkerhetsstyrkor.

Tusentals personer försvann under 1990-talets interna konflikter. Den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter, CNCPPDH (Commission nationale consultative de promotion et de protection des droits de l'homme), uppskattar antalet försvunna till följd av statsmakternas agerande under 1990-talet till cirka 8 000 personer. Påtvingade försvinnanden har inte rapporterats sedan slutet på 1990-talets konflikt.

Enligt Algeriets strafflag är tortyr olagligt. Oberoende organisationer rapporterar regelbundet att det förekommer att tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling används mot individer misstänkta för terrorverksamhet. Regeringen har vidtagit åtgärder mot användning av tortyr i förhör och bland annat genom införandet av läkarundersökningar för häktade personer. Straffsatserna för tortyrbrott är höga (mellan 10-20 år). Förra året dömdes tre poliser till tre års fängelse för tortyr. I den senaste rapporten från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter uppmanas Algeriet att förbjuda alla beaktelser som framtvings under tortyr.

Fängelser är ofta överfulla, bispisning och hygien är bristfälliga. Kvinnor och män hålls fängslade separat, särskilda ungdomsfängelser finns. Den Internationella Rödakorskommittén och Röda halvmånen besöker regelbundet vanliga fängelser men har hittills nekats tillträde till militärfängelser eller häkten som drivs av underrättelsetjänsten DRS, Département du Renseignement et de la Sécurité. Under de senaste två åren uppges förhållandena i häkten ha förbättrats. Inom ramen för den pågående rättsreformen ska algeriska anstalter moderniseras för att möta internationell standard på området för mänskliga rättigheter. Tolv nya fängelser håller på att byggas. Samhällstjänst har införts för vissa förstagångsförbrytare, liksom användande av tillfällig frigivning i vissa fall. Ett mindre antal personer har också erbjudits studiemöjligheter under fängelsetiden.

Enligt den algeriska regeringen existerar inte slaveri i landet.

4. Dödsstraff

Ett moratorium för verkställande av dödsstraff gäller sedan 1994. Däremot utdöms dödsstraff frekvent, enligt Amnesty Internationals uppgifter, i mer än 130 fall under 2010. I dessa fall handlar det ofta om terrorrelaterade brott, men även för andra typer av grov brottslighet såsom mord och narkotikahandel. Algeriet röstade i november för FN:s resolution om moratorium för dödsstraff.

En debatt pågår om dödsstraffets avskaffande och den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter arbetar mot ett avskaffande, men det finns inte någon stark opinion mot dödsstraff i landet.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Undantagstillstånd råder i Algeriet sedan 1992 (sedan 1993 utan någon begränsning i tiden), vilket innebär stora begränsningar av många av de mänskliga rättigheterna som rör den personliga fri- och säkerheten.

Godtyckliga frihetsberövanden är förbjudna enligt konstitutionen men trovärdiga uppgifter finns om att misstänkta personer hålls i förvar under längre tid än de tillåtna tolv dagarna. Misstänkta terrorister har arresterats och kvarhållits ”incommunicado” under flera veckor eller månader. Detta förfarande har kritiserats av bland annat FN:s tortyrkommitté. Human Rights Watch har påpekat att terroristlagens definition av terrorbrott är så vid, att även icke-våldsamma handlingar kan bestraffas enligt lagen.

En ny lag har antagits som kriminaliserar olaglig migration (till exempel att försöka ta sig in i Schengenområdet utan giltig visering), vilket människorättsorganisationer menar begränsar rörelsefriheten. Överträdelser mot lagen är straffbara med upp till sex månaders fängelse och/eller böter.

Enligt artikel 39 i familjerätten är en hustru ”skyldig att lyda sin man”, vilket bland annat innebär att en man kan hindra sin hustru från att resa bort. En kvinna kan inte lämna Algeriet med sina barn utan mannens tillstånd.

Reserestriktioner gäller för unga män som ännu inte har fullgjort sin värnplikt. Barn under 18 år kan inte lämna landet utan faderns tillstånd. Reserestriktioner gäller också för vissa delar av landet (Ouargla, Eu-Ouen, Laghouat, Ain-Salah), främst områden kring gasfyndigheter.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Konstitutionen garanterar ett självständigt rättsväsende men presidenten har ett sådant inflytande över rättssystemet, att självständigheten måste anses vara begränsad. Domare tillsätts av regeringen. Högre tjänstemän inom rättsväsendet utnämns av presidenten och justitieministern. Enligt strafflagen är en person oskyldig fram till att motsatsen bevisats. Gripna personer kan hållas i förvar i upp till 24 timmar, med möjlighet till en förlängning om ytterligare 24 timmar, innan beslut om häktning. Vid grövre brott tillåts upp till tolv dagars frihetsberövande innan beslut om häktning fattas.

En frihetsberövad garanteras enligt lag att få kontakta sin familj omedelbart efter kvarhållande, en rättighet som dock inte alltid respekteras. Domaren är enligt lag skyldig att fråga den anklagade om denne önskar en advokat, varefter vederbörande har tio dagar på sig att skaffa en sådan. Den anklagade kan också ansöka om rättshjälp eller välja att försvara sig själv. En person som felaktigt häktats eller som frikänts har rätt att söka kompensation. Barn över 16 år som är misstänkta för terrorrelaterade aktiviteter hamnar i de allmänna domstolarna och ej i ungdomsdomstolar.

Det finns rapporter om att misstänkta terrorister inte har fått sina fall prövade i rättvisa rättgångar. Även personer som misstänkts för smädelse av religion har blivit dömda i sin frånvaro och det finns fall då civilpersoner satts i militärfängelser. I september arresterades en anti-korruptionsaktivist på oklara grunder. Han dömdes till tre års fängelse och böter, vilket fastställdes utan den anklagades närvaro.

Ett av president Bouteflikas främsta politiska mål har varit att stärka rättsstaten genom en rättsreform. Sedan 1999 har justitieministeriets budget ökat tretton gånger. Reformen avser bland annat att komma tillrätta med korruption inom rättsväsendet, omarbета straff- och civilrättslagstiftningen, genomföra domstolsreformer samt att se över utbildningen inom rättsväsendet.

Den allmänna uppfattningen är att domarkåren inte är fri från korruption. Det har rapporterats om fall då advokater arbetar i samförstånd med domare för att kunna vinna en rättegång. För att stärka domarkåren har lönenivån ökat väsentligt. Korruptionen inom polisväsendet och rättssystemet ökar på landsbygden där småskalig korruption är vanligare än i de större städerna.

Landet har under de senaste året drabbats av ett flertal stora korruptionsskandaler där regeringstjänstemän har varit involverade, bland annat i bygget av den nya motorvägen från den östra gränsen till den västra, och inom det statliga oljebolaget Sonatrach. År 2006 antogs en lag genom vilken ett nationellt antikorrupsionsprogram inrättades. Bland annat infördes

mycket strikta regler för hur statliga upphandlingar ska gå till. Lagen föreskriver vidare att en anti-korruptionsmyndighet etableras, vilket ännu inte har skett. I granskningen av Algeriet i FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i maj rekommenderades Algeriet att vidta ytterliga åtgärder för att bekämpa korruptionen samt att upprätta anti-korruptionsmyndigheten. Enligt Transparency Internationals (TI) korruptionsindex återfinns Algeriet på plats 105 av 178 undersökta länder, vilket är ett försämrat resultat i förhållande till 2007.

En ombudsmannainstitution (Médiateur de la République) finns för att tillvarata medborgarnas intressen gentemot myndigheterna. För närvarande finns dock ingen ombudsman eftersom det tidigare mandatet ej förlängts.

7. Strafffrihet

Den algeriska regeringen har inom ramen för lagen om fred och försoning, som antogs efter en folkomröstning 2006, lämnat amnesti åt företrädare för såväl säkerhets- och ordningsmakterna som för beväpnade grupper samt vidtagit andra åtgärder som bidragit till att institutionalisera strafffrihet för brott som har begåtts under 1990-talets konflikt. En förutsättning för att kunna åtnjuta strafffrihet är att personerna i fråga avslutar sina väpnade aktiviteter samt att de överlämnar sig själva och sina vapen till myndigheterna. Över 7 000 terrorister har således valt att återgå till vanliga liv. Amnestin var avsedd att gälla under en begränsad period men i praktiken har den förlängts till att gälla tills vidare. Anhöriga till försvunna har erbjudits ersättning och sociala förmåner, men på villkor att acceptera domstolsbeslut om att den försvunne är avliden och att avsäga sig rätten till fortsatta efterforskningar.

Anhörigorganisationer arbetar med att finna klarhet i de försvunnas öde och kritiserar statens misslyckande med att bringa klarhet i de försvunnas öden och ansvaret för detta. Enligt amnestilagen är det brottsligt att smutskasta statliga institutioner och säkerhetstjänsten för deras uppträdande under de konfliktfyllda åren. I augusti försökte polisen med våld tysta anhöriga till försvunna personer genom att hindra deras veckovisa fredliga protester framför CNCPPDH:s byggnad i Alger. Flera arresteringar gjordes men personerna i fråga släpptes efter några timmar. Amnesty International gjorde ett offentligt uttalande i augusti där den algeriska regeringen uppmanades ratificera konventionen om skydd mot påtvingade försvinnanden som landet undertecknade i februari 2007.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrande-, mötes-, förenings- och religionsfriheten garanteras i konstitutionen, men begränsas i praktiken av undantagstillståndet som råder sedan 1992.

Press- och strafflagarna ålägger straff på upp till två års fängelse för förtal av presidenten och andra offentliga företrädare. Lagen straffbelägger också smädelse av islam (blasfemi). Algeriet är bland de drivande länderna som i FN-sammanhang försöker införliva ett förbud mot smädelse av religioner i det internationella ramverket för mänskliga rättigheter. Kritisk debatt om regeringens hantering av 1990-talets konflikt är också förbjuden, men pågår i realiteten. Pressfriheten begränsas också av statens reklammonopol, samt av att staten kontrollerar tryckning och distribution av många tidningar. Några av de mest friskspråkiga tidningarna använder sig dock av privata tryckerier.

Staten kontrollerar i princip alla radio- och TV-kanaler och mycket lite kritik av regeringens politik förekommer i etermedierna. Användningen av parabolantennor är dock utbredd, vilket ger allmänheten goda möjligheter att följa internationella sändningar. I mars blockerades den oberoende radiostationen Radio KalimaAlgéries hemsida av de algeriska myndigheterna sedan kanalen bland annat hade rapporterat om fall av påstådd korruption där regeringstjänstemän skulle ha varit inblandade.

Den skrivna pressen är, i jämförelse med vissa andra länder i regionen, relativt fri, men självcensur är vanligt. Det finns fall då journalister trakasserats till följd av att de fördömt kränkningar av mänskliga rättigheter. Det finns ett 80-tal olika dagstidningar i Algeriet, de flesta arabiskspråkiga. Den största är al-Shuruq och har en upplaga på över 800 000 exemplar. Över 1,5 miljon tidningsexemplar ges ut varje dag.

De algeriska myndigheterna förbjuder ibland distributionen av internationella tidningar i landet. Tre franska tidningar censurerades under den senaste presidentvalkampanjen. Utländska journalister och företrädare för människorättsorganisationer förvägras ofta visum till Algeriet.

Algeriet har förbättrat sin position i Reportrar utan gränsers index för pressfrihet i världen till 133 plats av totalt 178 länder, vilket är bättre än både Marocko och Tunisien.

Internetanvändningen i hemmen är fortfarande låg (12 av 100 hushåll), men internetcaféer ökar i antal. Den algeriska regeringen antog ifjol en lag om kontroll och övervakning av elektronisk kommunikation i syfte att kunna förebygga terrorrelaterade brott eller omstörtande verksamhet, vilket har lett till kritik om att lagen också kan användas (vilket också görs) som ett verktyg för övervakning och kontroll av diverse organisationer, inte minst de som arbetar med mänskliga rättigheter.

Förbudet mot demonstrationer i Alger från 2000 fortsatte gälla under 2010. Mindre demonstrationer varje vecka av anhängargrupper (för personer som försvunnit under 1990-talet) har tolererats, även om polisingripanden har förekommit. När det har rört sig om frågor i regeringens intresse har tillstånd givits för demonstrationer i Alger, till exempel gällde det för protester mot Israels angrepp av Gaza. Demonstrationer i övriga landet är tillåtna, dock under förutsättning att tillstånd har lämnats.

Föreningar måste registrera sig hos motsvarigheten till länsstyrelse (wilaya) för att få verka. Det förekommer att sådana registreringar inte tillåts, till exempel organisation som arbetar med mänskliga rättigheter, fackföreningar eller politiska partier. Tillstånd krävs också för att registrerade föreningar ska få anordna möten. Ibland nekas sådana förfrågningar, eller så lämnas tillstånd så sent att information till tänkta deltagare inte hinner fram. Det gäller i synnerhet människorättsorganisationer och organisationer som representerar den kabylska befolkningen.

Konstitutionen garanterar religionsfrihet, men det är förbjudet att försöka omvända muslimer till andra religioner. En rad administrativa krav på icke-muslimska religiösa samfund har införts under senare år i takt med att många i den kabylska minoriteten har omvänt sig till evangelikala trossamfund.

Den katolska kyrkan verkar fritt, men myndigheterna har konsekvent vägrat att registrera nya protestantiska kyrkor, eller dragit ut kraftigt på godkännandet, vilket tvingat trossamfunden att be på icke tillåtna platser, vilket lett till åtal. Sviterna av terrorkonflikten har bidragit till ökad religiös konservatism, vilket i sin tur har ökat intoleransen mot religiösa minoriteter och icke-praktiserande muslimer.

De judiska algerierna uppgår till cirka 2 000 personer. Någon fungerande synagoga finns inte. Antisemitiska budskap i arabiskspråkig press är vanligt förekommande.

I augusti arresterades en grupp personer för att inte ha fastat under Ramadan. Det fanns ingen rättslig grund för ett sådant ingripande och personerna i fråga frikändes.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Algeriet är sedan 1989 en konstitutionell demokrati med parlament, senat och ett flerpartisystem. Regeringen utses av presidenten och består för närvarande av en koalition med tre partier varav ett med islamisk inriktning. 23 av totalt 28 partier är representerade i parlamentet. Valdeltagandet vid det senaste parlamentsvalet (2007) var lågt - drygt 35 procent. Tre etablerade

oppositionspartier bojkottade valet, eftersom de hävdade att det inte fanns förutsättningar för ett fritt och rättvist val.

I april 2009 hölls presidentval. Till följd av en föregående ändring av konstitutionen kunde president Bouteflika, trots att det tidigare hade varit omöjligt, väljas om för en tredje mandatperiod. Valdeltagandet låg på 75 procent. Journalister rapporterade om svårigheter att få en jämn bevakning av valet. Dagen innan valet förbjöds spridningen av tre franska publikationer som kritiserade valen.

Oppositionspartier åtnjuter inte samma tillgång till media som regeringspartierna. Nya partier måste registreras och godkännas av inrikesministeriet. Det islamistiska partiet Front Islamique du Salut (FIS), är förbjudet sedan 1992.

Andelen kvinnor i politiskt valda församlingar är mycket låg. Av de 522 ledamöterna i parlamentet, som väljs i direkta val, är endast 34 kvinnor. Det finns bara tre kvinnor av totalt 36 ministrar i regeringen. Vid den senaste konstitutionsändringen infördes en paragraf som förutser åtgärder i syfte att få till stånd ökat kvinnligt deltagande i politiskt valda församlingar. Diskussioner pågår om hur detta ska genomföras. Bland annat diskuteras införandet av kvoter.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Algeriet har ratificerat ILO:s centrala konventioner om tvångsarbete, barnarbete, icke-diskriminering i arbetslivet, samt föreningsfrihet och förhandlingsrätt. Regeringen har en nationell handlingsplan för främjande av sysselsättning. I den senaste ekonomiska femårsplanen planeras skapandet av tre miljoner nya arbetstillfällen.

Algeriets arbetsrättslagstiftning ger arbetstagaren långtgående skydd. Ibland brister det dock i tillämpningen.

BNP per capita uppgick 2009 till 8 343 USD, medellönen ligger omkring 25 000 dinarer per månad (ca 2 500 SEK) medan minimilönen är fastställd till 15 000 dinarer per månad (1 500 SEK). Lönerna är generellt låga, och inom bland annat utbildningssektorn förvärras de låga lönenivåerna av tillfälliga anställningskontrakt utan rätt till sjuk- eller föräldraledighet. Även inom hälsosektorn är personalens arbetsvillkor dåliga och lönerna låga. FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter rekommenderade i maj att den algeriska regeringen genomför en översyn av minimilönens tillräcklighet för att garantera en tillfredsställande levnadsstandard för

löntagarna och deras familjer, vilket kommittén inte anser att den gör i dagsläget.

Arbetslösheten ligger på drygt 13 procent. Kvinnor och ungdomar är hårdast drabbade. Den officiella statistiken visar att 75 procent av de arbetslösa är yngre än 30 år.

Strejker äger regelbundet rum i olika sektorer. För att strejka krävs polistillstånd.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Tillgången till sjukvård, som är gratis för alla medborgare, varierar mellan olika landsdelar. Avstånden är stora och människor som bor på landsbygden har ofta långt till närmaste vårdinrättning, där kvalitén på vården ofta är sämre än i städerna. Kvinnor och män har generellt samma tillgång till sjukvård. Hälsosektorn andel av statens totala budget uppgår till 4,3 procent.

Stora satsningar på hälsosektorn görs sedan en längre tid inom ramen för de nationella femårsplanerna, framför allt vad gäller byggande av nya sjukhus och kliniker på landsbygden. Oberoende organisationer kritiserar emellertid regeringen för att driva en icke-inkluderande och alltför centraliserad sjukvårdspolitik.

12. Rätten till utbildning

Grundskolan i Algeriet är obligatorisk för barn mellan 6 och 16 år och ska enligt lag vara kostnadsfri och icke-diskriminerande. Drygt 95 procent av alla barn påbörjar grundskolan, men avhoppet är många och mindre än 50 procent av eleverna går vidare till gymnasieutbildning. Det råder stora regionala skillnader i Algeriet vad gäller tillgång till utbildning och inskrivningar i skolor. I de mest befolkade delarna av landet är antalet elever per lärare ofta mycket högt. Pojkar och flickor har generellt samma tillgång till utbildning, men flickor på landsbygden är mer benägna att lämna skolan på grund av kulturella skäl och familjens ekonomiska situation. Endast 12 procent av grundskolans elever når en högre utbildningsnivå.

Antalet universitet har nästan fördubblats mellan 2004 och 2010. Kvalitén på själva utbildningen varierar och universiteten kritiserar för att inte hålla tillräckligt hög nivå internationellt sett. Tillgången till studentbostäder och studiebidrag är begränsad. Kompetensflykt förblir ett bekymmer då högre löner och fler arbetstillfällen i Gullregionen, Frankrike och fransktalande Kanada lockar välutbildade unga, särskilt då arbetslöshet väntar många

nyexaminerade i hemlandet. Endast 0,1 procent av statsbudgeten läggs på forskning. Cirka 60 procent av landets universitetsstudenter är kvinnor. En reform av utbildningsväsendet pågår sedan 2003, och satsningar på högre utbildningsinstitutioner görs inom de nationella femårsplanerna.

Andelen läskunniga bland vuxna i Algeriet var 75,4 procent (2007), en ökning från 52,9 procent 1990. Utbildningssektorns del av BNP uppgår till 3,6 procent.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Algeriet ligger på 84:e plats i UNDP:s Human Development Index för 2010 (Libyen 53, Tunisien 81, Marocko 114). Landets årliga tillväxt ligger på cirka 4 procent, men bostadsbyggande och vattenförsörjning har länge varit eftersatta, vilket tillsammans med arbetslöshet, låga löner och ökande priser har lett till omfattande missnöje.

Inom de ekonomiska femårsplanerna planeras omfattande investeringar i bland annat bostadsbyggande och vattenförsörjningen för hushållen. Regeringen planerar att bygga ytterligare en miljon bostäder under den kommande fyraårsperioden. 80 procent av befolkningen har idag tillgång till rinnande vatten. Jordbruket har också varit eftersatt sedan självständigheten. En stor del av livsmedelsbehovet måste tillgodoses genom import.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Den algeriska konstitutionen förbjuder könsdiskriminering och föreskriver jämställdhet såväl i civilrättsligt som i straffrättsligt hänseende och det finns inte några formella inskränkningar för kvinnor ifråga om rättskapacitet och tillgång till rättsmedel. Kvinnor diskrimineras i beslutsfattande organ och offentliga anställningar. Algeriet har lämnat flera reservationer till CEDAW.

Kvinnors rättigheter regleras framförallt av familjelagen, som stödjer sig på den muslimska sharia-lagstiftningen. Kvinnan har rätt att gifta sig, att begära skilsmässa och att söka arbete utan att först inhämta tillstånd från familjen, men inte på samma villkor som män. Muslimska kvinnor får enligt lag inte gifta sig med icke-muslimska män (detta upprätthålls inte alltid), men muslimska män får gifta sig med icke-muslimska kvinnor. Barn till muslimska män blir alltid muslimer, oavsett kvinnans religion. Både mannens och kvinnans rättigheter i äktenskapet regleras vidare i det kontrakt som utarbetas före giftermålet. Ett vittne, som kvinnan själv väljer, ger sitt godkännande av äktenskapets ingående och bevitnar - för att säkerställa giltigheten -

undertecknandet av äktenskapskontraktet. Arrangerade äktenskap förekommer, men tvångsäktenskap är inte tillåtet. Månggifte är tillåtet men sällsynt. Normalt är det kvinnan som får vårdnaden om barnen och bostaden vid skilsmässa, men hon får inte fatta avgörande beslut om barnens utbildning eller resa utomlands med barnen utan faderns tillstånd. Om kvinnan gifter om sig har mannen rätt att ansöka om att få överta vårdnaden om barnen, vilket vanligtvis beviljas.

Situationen för ensamstående mödrar är problematisk. Abort är förbjudet utom för det fall då moderns liv är i fara. Att föda ett barn utanför äktenskapet är mycket stigmatiserande och kvinnan riskerar att förskjutas från familj och släkt.

Arvslagstiftningen följer sharia, vilket innebär att kvinnliga arvingar diskrimineras i förhållande till manliga sådana.

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har rekommenderat att Algeriet ser över den diskriminering av kvinnor som fortfarande råder på områdena äktenskap, skilsmässa och deltagande i den offentliga sfären.

Våld mot kvinnor, inklusive våld inom äktenskapet, fortsätter att vara ett utbrett problem i Algeriet. Våld i hemmet, inklusive våldtäkt, är inte straffbart, såvida kvinnan inte har behövt vara sjukskriven i minst 15 dagar och dessutom har ett läkarintyg på skadorna. Det finns ett nationellt nätverk av kvinnojourer som samarbetar vad gäller stöd till offer för könsbaserat våld som i 95 procent av fallen begås av en man mot en kvinna. Nätverket samarbetar med UNIFEM (United Nations Development Fund for Women), och till en viss del med det algeriska ministeriet för familjefrågor och kvinnors ställning. I en undersökning som nätverket nyligen presenterat framkommer bland annat att 73 procent av de registrerade fallen av hustrumisshandel sker under äktenskapets första fem år. Vad gäller ensamstående kvinnor som faller offer för våld är 31 procent av förövarna deras fäder och i 16 procent av fallen deras bröder.

Av sociala skäl är det mycket svårt för kvinnor som utsatts för våld att driva en process, särskilt om förövaren är en familjemedlem. Enligt en rapport från det algeriska justitiedepartementet och uppgifter från olika kvinnorrättsorganisationer, väljer 70 procent av alla kvinnor som utsätts för övergrepp i hemmet att avstå från att anmäla detta till polis.

Under året har ett flertal konferenser organiserats av regeringen och kvinnoorganisationer för att diskutera en nationell strategi för att bekämpa våld mot kvinnor. En annan positiv tendens som kan skönjas är den ökade uppmärksamheten för våld mot kvinnor och sexuella övergrepp som sker

utanför hemmet, samt att åtgärder planeras för att komma tillrätta med dessa företeelser.

Inga uppgifter om kvinnlig könsstympning är kända.

Koppleri är olagligt. Lagen förbjuder handel med människor för alla syften. Algeriet är ett transitland till Europa och även ett destinationsland för kvinnor och män från sydliga grannländer som smugglas för sexuellt utnyttjande.

15. Barnets rättigheter

Barn till en muslimsk far blir automatiskt muslimer vid födseln, oavsett moderns religion. Medborgarskap och nationalitet kan överföras från såväl fadern som modern.

UNICEF rapporterar att cirka 300 000 minderåriga i Algeriet arbetar på ett eller annat sätt, trots att den lägsta tillåtna åldern för barnarbete är 16 år. Enligt oberoende organisationer förekommer det gatubarn som ofta i extrem fattigdom stjälar för att överleva och konsumerar olagliga substanser.

Barnmisshandel är olagligt men fortsätter att utgöra ett problem. Fysisk bestraffning av barn i hemmet är inte straffbart. Sexuellt utnyttjande av barn förekommer.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den berbiska minoriteten utgör cirka 30 procent av den totala befolkningen i Algeriet. Berberna kräver ytterligare erkännande av sitt språk, tamazight, och utökade kulturella rättigheter. Tamazight har ställning som nationellt, men inte officiellt, språk. Arabiska är fortfarande landets enda officiella språk, men franska är vida använt.

Medierna har publicerat kritiska artiklar om regeringens bristande ekonomiska och sociala intresse för Kabylien, som är den region där den berbiska politiska oppositionen har sitt starkaste fäste. Den arabiska majoritetens dominerande ställning medför motsättningar mellan araber och berber. Sedan 2003 finns ett nationellt centrum för undervisning av tamazight. Undervisning i språket sker från och med fjärde klass i 17 berberdominerade provinser, men enligt oberoende organisationer måste ytterligare åtgärder vidtas enligt för att förbättra språkundervisningen. President Bouteflika lovade i sin valkampanj 2009 att det nationella centret för tamazight ska ersättas med en akademi. En TV-kanal, TV-Tamazigh, och en radiokanal, Radio Nationale Tamazigh, sänder uteslutande på tamazight.

Mozabiterna i M'zab-dalen, som också är berber, kräver utökade minoritetsrättigheter och uppvaktade de algeriska myndigheterna i november med krav på rättsliga åtgärder för att skydda gruppens kulturella identitet, språk och religion.

Islam är enligt konstitutionen statsreligion och den dominerande läran. Konstitutionen ger landets medborgare rätten att välja vilken religion de vill utöva. 99 procent av algerierna uppges vara muslimer, men antalet kristna har ökat under senare år. Lagen föreskriver fängelsestraff för försök att omvända personer till andra religioner än islam, och förbjuder sammankomster för att tillbedja andra religioner på annan än av staten tillåten plats. Sommaren 2010 åtalades fyra kristna personer för utövande av religiösa aktiviteter utan myndigheternas tillstånd. Straffet för sådana handlingar kan vara upp till tre års fängelse. Det finns också en judisk minoritet om cirka 2 000 personer i landet.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet och bisexualitet är förbjudet i algerisk lag. Offentliga manifestationer för homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT) är förbjudna, och det finns inga lagar som förbjuder diskriminering mot homosexuella. Homosexuella kan inte registrera partnerskap och får inte genomföra värnplikt. Transsexualitet klassificeras som en sjukdom, och det är inte möjligt att registrera ett könsbyte hos myndigheterna. Umgänge mellan personer av samma kön kan bestraffas med upp till två års fängelse och böter. Alla involverade parter kan bestraffas och om någon av parterna är minderårig betraktas brottet som grovt och ett treårigt fängelsestraff samt böter kan utdömas. I mars 2010 dömdes en imam i Tizi Ouzou (Kabylien) till två års fängelse för homosexuellt umgänge.

Homosexualitet är tabubelagt – stigmatisering, diskriminering och våld är vanligt förekommande. Det finns ett relativt stort antal öppna hemsidor för homosexuella. Det finns också nationella nätverk, i vissa fall med sociala stödfunktioner. Det finns en militant grupp av HBT-aktivister som i praktiken är otillåten att verka. I övrigt organiserar sig homosexuella på mer eller mindre HBT-vänliga caféer och barer. Vissa internationella organisationer som arbetar med homosexuellas rättigheter har verksamhet i Algeriet, men på grund av säkerhetsrisken så finns knapphändig information om deras arbete och vilka de samarbetar med.

18. Flyktingars rättigheter

Algeriet tillämpar Flyktingkonventionen mycket restriktivt, utom när det gäller sahariska, palestinska eller irakiska flyktingar, med vilka algerierna känner stor

solidaritet. UNHCR beräknar att det finns cirka 4 000 palestinska flyktingar i Algeriet som är relativt välintegrerade i samhället och som inte erhåller stöd från UNHCR. Däremot har algeriska myndigheter inte beviljat asyl till av UNHCR erkända flyktingar från Afrika söder om Sahara.

På grund av sitt geografiska läge med gränser till sex länder, som delvis går genom svåröverskattat ökenområde, har Algeriet kommit att fungera som genomgångsland för flyktingar och migranter på väg från södra och västra Afrika till Europa. Dessa personer behandlas ofta illa av ordningsmakten och/eller skickas tillbaka till hemlandet. Algeriet är även ett destinationsland för människor som smugglas för sexuellt utnyttjande. Det finns inga statliga hjälpprogram för dessa personer och inte heller några informationskampanjer om människohandel. Den algeriska regeringen har dock efterfrågat stöd från UNHCR för att utveckla ett heltäckande asylsystem.

Algeriet hyser sedan i mitten på 1970-talet omkring 90 000 flyktingar från det av Marocko ockuperade Västsahara. Dessa befinner sig i flera läger utspridda i den algeriska provinsen Tindouf, som administreras av befrielse rörelsen Polisario (Frente Popular de liberación de Saguia el Hamra y Rio de Oro), som 1976 utropade den Sahariska Arabiska Demokratiska Republiken (SADR). Polisario kontrollerar också den östra delen av Västsahara. Till skillnad från palestinska och irakiska flyktingar i Algeriet lever de alltså inte integrerat i samhället. Den politiska frågan om antalet flyktingar varierar beroende på uppgiftslämnaren. Den algeriska regeringen och Polisario uppger att det rör sig om 165 000 personer. UNHCR's arbete baseras på 90 000 personer i behov av skydd, men UNHCR uppskattar att det finns totalt 100 000 flyktingar i lägren, medan marockanska myndigheter anser att bara maximalt 70 000 personer kan ha sitt ursprung i Västsahara (övriga skulle komma från andra områden). UNHCR har vid ett flertal tillfällen begärt att få räkna flyktingarna, vilket Polisario varje gång har avslagit.

De sahariska flyktingarna lever isolerat och bristen på sysselsättning är stor. Flyktingarna i lägren, som ligger i isolerade steniga ökenområden, är beroende av bistånd från UNHCR, WFP (World Food Program), Internationella Rödakorskommittén (ICRC) och EU:s humanitära biståndsorgan ECHO. Administrationen av lägren sker i samarbete med Algeriet, som också är en stor bidragsgivare.

Human Rights Watch (HRW) har vid besök i lägren konstaterat att isoleringen och bristen på kontroll av flyktingarnas mänskliga rättigheter är de största svagheterna ur rättighetssynpunkt i lägren. Polisario, som är den enda politiska företrädaren i SADR, fattar alla avgörande beslut rörande det dagliga livet i lägren – rättsystem, fängelser, polismakt, gränskontroll, utdelning av vatten och

livsmedel – trots att ansvaret för flyktingarnas mänskliga rättigheter folkrättsligt sett ligger hos den algeriska regeringen.

De sahariska flyktingarna kan fritt kritisera Polisario, men Polisario för sahariernas talan utan möjlighet för dessa att utöva något egentligt inflytande över hur detta sker, eller över inriktningen i till exempel FN-förhandlingarna med Marocko. Någon verklig opposition finns inte, inte heller några föreningar, som inte är direkt knutna till Polisario. De som har avvikande uppfattningar väljer snarare att lämna lägren. UNHCR har upprättat telefoncenter i samtliga läger för att flyktingarna ska kunna kommunicera med sina familjemedlemmar och släktingar i Västsahara. I ett av lägren, som ligger längre bort än övriga, har de algeriska myndigheterna inte givit tillstånd att öppna något telefoncenter. I september fängslade Polisario en flykting, som i samband med ett besök i Västsahara offentligt hade uttalat stöd för Marockos självständighetsplan. Han släpptes efter några veckor och avser nu lämna lägren med hjälp av UNHCR.

De flyktingar som så önskar kan lämna lägren, men det ses inte med blida ögon från Polisario att lämna definitivt. De som väljer att göra det håller sina planer hemliga. Vare sig Polisario eller de algeriska myndigheterna hindrar dem som vill lämna lägren för att återvända till Västsahara. UNHCR ordnar besöksresor mellan lägren och Västsahara, men kapaciteten är låg. Långt fler har rest i egen regi till Västsahara eller Europa, många befinner sig ofta på resande fot.

Det finns uppgifter om undernäring (anemi) i lägren, men det finns också uppgifter om problem med övervikt och diabetes 2, sannolikt finns förklaringar till detta i den ofta ensidiga kosten som erbjuds. Skolor finns i lägren, men för gymnasie- och universitetsutbildning är flyktingarna hänvisade till Algeriet, Kuba eller Spanien. Många barn erbjuds också möjlighet att resa till Spanien eller Italien på sommarläger.

Det har förekommit uppgifter om slaveri i lägren, trots att Polisario förbjuder detta. Enligt HRW tycks det främst handla om att flyktingarna fortsätter att använda beteckningarna ”ägare” och ”slav” för att beskriva att personer är ättlingar till endera gruppen – ordet ”slav” är synonymt med ”svart” på arabiska. Kvinnor, som betecknas ”slavar” har dock avkrävts tillstånd från sina ”ägare” för att få gifta sig.

19. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Den algeriska lagen förbjuder diskriminering mot funktionsnedsatta men i praktiken finns brister i genomförandet, och den sociala diskriminering av personer med funktionsnedsättning är utbredd. Offentliga byggnader är sällan anpassade för funktionsnedsatta.

Den algeriska staten driver fem regionala center för specialiserad utbildning för funktionsnedsatta. Hänsyn tas till barn med särskilda behov i skolplanen.

Regeringen har vidtagit ett flertal rättsliga åtgärder för att uppmuntra anställning av personer med funktionsnedsättning och för att underlätta deras integrering i samhället. Exempel på detta är att löner som utbetalas till funktionsnedsatta till en viss del är skattebefriade, samt att arbetsavgifter sänks för anställning av dessa personer.

Algeriets har av representanter för människorättsorganisationer rekommenderats att anta en nationell strategi för att öka funktionsnedsatta barns skolgång samt att vidta åtgärder för att effektivt implementera anställningslagstiftningen för funktionsnedsatta.

Den internationella organisationen Handicap International är verksam i Algeriet och samarbetar med ett stort antal lokala organisationer inom området.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

I Algeriet finns flera lokala organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter, och dessa ökar i antal. Det är dock vanligare att organisationerna riktar in sig på sociala rättigheter snarare än på politiska sådana.

Det rådande undantagstillståndet begränsar organisationernas arbete. Det finns fall då myndigheterna förbjudit offentliga sammankomster såsom demonstrationer och seminarier som anordnats av oberoende organisationer. I våras nekade de lokala myndigheterna i Alger den lokala organisationen LADDH (la Ligue Algérienne pour la Défense des Droits de l'Homme) att hålla sin tredje kongress, och detta utan att uppge någon förklaring. Mötet hölls dock ändå i en "otillåten" lokal. Vissa organisationer har inte beviljats registrering. Det har rapporterats om fall då anhörigorganisationer för försvunna personer har utsatts för trakasserier och hinder i deras arbete.

Den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter CNCPPDH (Commission Nationale Consultative de Promotion et de Protection des Droits de l'Homme) etablerades 2002. Kommissionen, som inrättades av presidenten, presenterar årliga rapporter inom området för mänskliga rättigheter som dock aldrig offentliggörs. Kommissionen agerar fortfarande inte helt i överensstämmelse med Parisprinciperna om nationella institutioner för mänskliga rättigheter, vilket avspeglas i den B-status som nationell institution för mänskliga rättigheter som kommissionen erhöll 2009.

Dialogen mellan oberoende organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och statliga myndigheter anses vara ojämn och situationen komplicerad. Organisationer som arbetar med frågor som uppfattas som mer känsliga, exempelvis försvunna personer och tortyr, möter på hårdare motstånd samtidigt som organisationer som arbetar med exempelvis kvinnor och barns rättigheter kan arbeta under större frihet. Myndigheterna håller i regel ett hårt grepp om de lokala organisationernas aktiviteter, men låter dem rapportera relativt fritt. Många organisationer är snarare ”kvasi-icke-statliga” organisationer med västerländska mått mätt, och flertalet är beroende av statlig finansiering. De fåtal helt oberoende organisationerna som finns ges lite utrymme att verka.

Regeringens inställning till besök från internationella organisationer inom området för mänskliga rättigheter fortsätter att vara relativt avvisande, och organisationer bjuds inte in. Anledningen sägs vara att dessa har ”skadat bilden av Algeriet” med sin rapportering. Det finns rapporter om att utländska journalister och försvarare av mänskliga rättigheter har vägrats inresevisum till Algeriet. Aktivister har flera gånger anklagats för förtal, för förolämpningar av regeringen eller för spridande av falsk information i samband med deras arbete för mänskliga rättigheter. Utländska organisationer finner det problematiskt att arbeta i Algeriet. Internationella Rödakorskommittén (ICRC) har sedan 2002 representation i Algeriet.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Genom sina finansiella biståndsinstrument ger EU-kommissionen stöd till olika program för att stärka respekten för mänskliga rättigheter, bland annat inom ramen för Algeriets utbildnings- och rättsreformer. Kommissionen ger också stöd till kapacitetsutveckling för det algeriska civilsamhället, samt aktivitetsstöd till flera lokala organisationer. Den lokala EU-kretsen har utarbetat lokala riktlinjer för arbetet med försvarare av mänskliga rättigheter i landet, och har vidtagit åtgärder för att i högre utsträckning samordna och harmonisera utvecklingsinsatser inom området. Lokala riktlinjer för arbetet mot våld mot kvinnor är under utarbetande.

Sveriges samarbete med Algeriet på området för mänskliga rättigheter sker idag huvudsakligen inom det regionala utvecklingssamarbetet med Nordafrika och Mellanösternregionen.